

**G1514:1 inom Styrösö 2:613 m. fl.,
Styrösö socken, Göteborgs kommun**
Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte

G1514:1 inom Styrsö 2:613 m. fl., Styrsö socken, Göteborgs kommun

Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte

Magnus von der Luft och Kalle Thorsberg

G1514:1 inom Styrösö 2:613 m. fl., Styrösö socken, Göteborgs kommun
Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte

Rapport 2016:8

© Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ 2016

Fastighet: Styrösö 2:33, 2:613 samt 2:645, Styrösö socken, Göteborgs kommun, Västra Götalands län

Länsstyrelsebeslut dnr: 431-44064-2015

Belägenhet i SWEREF 99: Norr 6389540 m, Öst 308140 m

Höjd över havet: 10-15 meter

Beställare: Göteborgs kommun, Fastighetskontoret

Projektnummer: G1614

Projektansvarig: Thomas Johansson

Fältansvarig: Magnus von der Luft

Övrig personal: Kalle Thorsberg

För personalens meriter hänvisas till Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativs hemsida

Fältarbetstid: 2016-04-25 - 2016-04-26

Undersökningsområdets storlek: 6600 m²

Arkiv: Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen

Omslagsbild: Vy över undersökningsområdet mot sydost. I bakgrunden syns Pensionat Skäret

Topografisk grundkarta samt plankarta: Tillhandahållen av beställaren

Övriga kartor och situationsplaner: Framställda av Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ med data från FMIS och Lantmäteriet (medgivandeavtal © Lantmäteriet Dnr R50321710_140001)

Redigering och layout: Sara Lyttkens, Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Tryck: Nordbloms Trycksaker AB, Hamburgsund

Sökord: Styrösö, Styrösö Skäret, boplats, senneolitikum, bronsålder

Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Slakthusgatan 8 A

415 02 GÖTEBORG

www.riogbg.se

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Undersökningsområdet.....	7
Tidigare fynd och undersökningar.....	7
Syfte.....	7
Metod.....	7
Undersökningresultat.....	7
Fynd.....	10
Tolkning.....	10
Resultat gentemot undersökningsplanen.....	11
Vetenskaplig och pedagogisk potential.....	11
Antikvarisk bedömning.....	11
Källor.....	12
Bilagor.....	13

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Bilaga 2. Fyndlista

Figur 1. Översiktskarta med undersökningsområdet markerat (ring). Skala 1:1 000 000.

G1514:1 inom Styrso 2:613 m. fl., Styrso socken, Göteborgs kommun

Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte

Sammanfattning

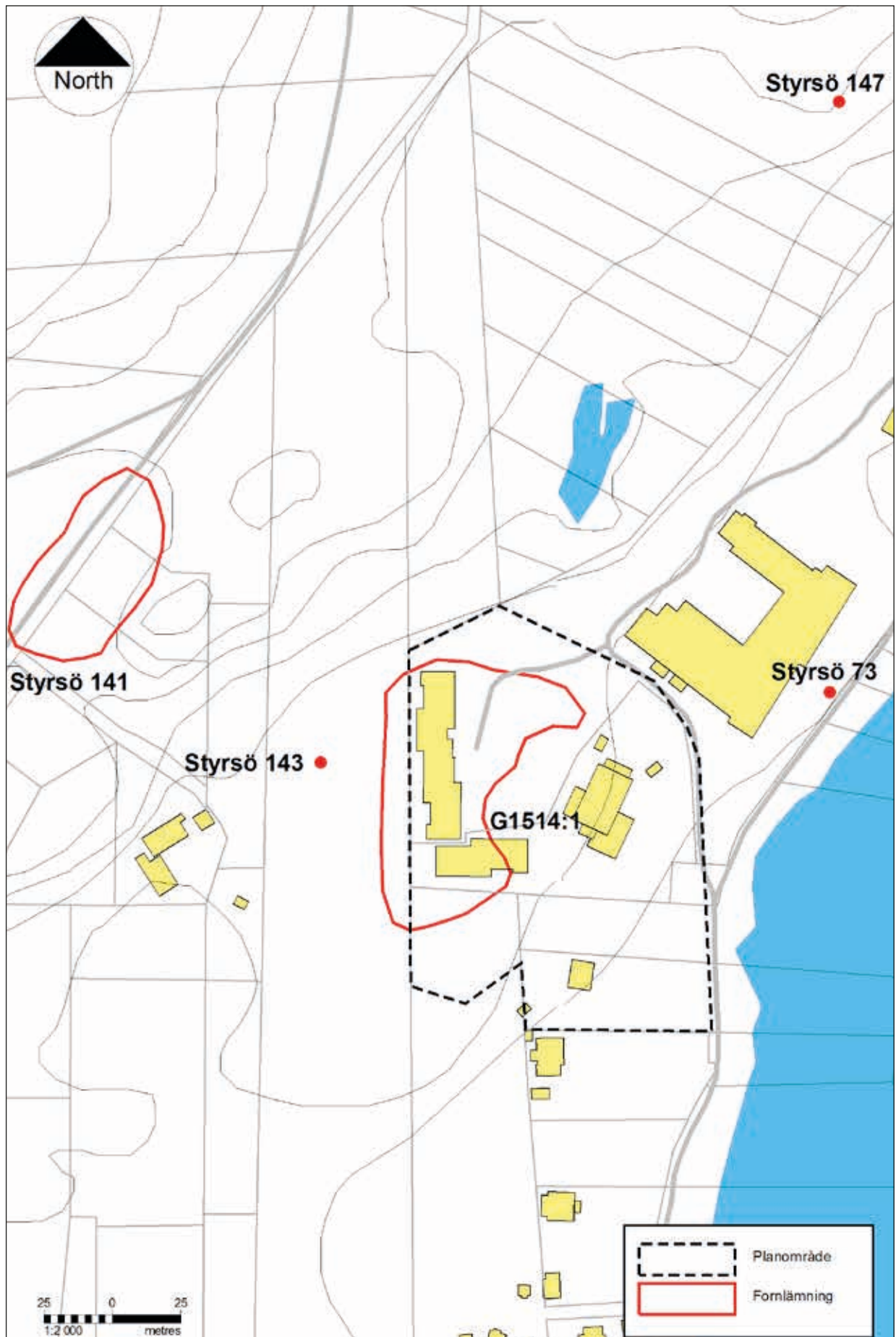
På uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götalands län har Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ utfört en förundersökning i avgränsande syfte av en nyupptäckt fornlämning med interimistisk beteckning G1514:1 på Styrso i Göteborgs kommun.

Fornlämningen upptäcktes vid en arkeologisk utredning 2015 som även den utfördes av Rio Göteborg. Vid utredningen påträffades fynd i form av slagen flinta, kvarts och bergart. Bland fynden fanns bland annat en fragmenterad skafthålsyxa av diabas, en avslagsskrapa och flintavfall som genom sin sönderdelning daterats till senneolitikum-äldre bronsålder.

Vid förundersökningen grävdes sexton schakt med grävmaskin. Då fornlämningen i detta skede enbart skulle avgränsas inom undersökningsområdet avbröts grävningen av ett schakt när ett tillräckligt stort fyndmaterial påträffats, detta för att inte skada fornlämningen mer än nödvändigt.

Slagen flinta påträffades i nio av de undersökta schakten (S1-3, 8-11, 13 och 16). I S11, 13 och 16 framkom enstaka flintor, dock huvudsakligen i matjorden eller i störda kontexter. De sju fyndtomma schakten (S4-7, 12, 14-15) var i stor omfattning störda av sentida aktiviteter. Fornlämningen har avgränsats av fyndförande schakt, berg i dagen samt storblockig morän. Fornlämningen har inte avgränsats utanför den aktuella fastigheten och inte heller under befintliga byggnader.

Efter avslutad avgränsande förundersökning har fornlämningen fått en något mindre utbredning. I det fall byggnationsplanerna kvarstår inom den nu avgränsade ytan, anser Rio Göteborg att fornlämningen bör förundersökas.

Figur 2. Översiktskarta över undersökningsområdet och fornlämningen G1514:1. Skala 1:2000.

Undersökningsområdet

Den nyupptäckta fornlämningen med interimistisk benämning G1514:1 är belägen vid Styrso Skäret, strax söder om bron över till Donsö (figur 1 och 2). Området utgörs av en mot öster sluttande yta med flera mindre plattor och ligger beläget cirka 10-13 meter över havet. Undersökningsområdet omfattar både skogsmark, berg i dagen, gräsmattor, bebyggda och asfalterade ytor. I direkt anslutning till fornlämningen finns ett pensionat och ett par större byggnader som delvis används som gruppboheter. Direkt norr om utredningsområdet har tidigare ett kustsanatorium varit beläget, vilket revs på 1970-talet och ersattes av modernare byggnader (Andersson 1983).

Inom närområdet finns ett antal boplatser och fyndplatser (Styrso 141, 143, 147 och 148), tre rösen (Styrso 2, 3 och 5), en stensättning (Styrso 1), en husgrund från historisk tid (Styrso 10) och ett minnesmärke (Styrso 73).

Tidigare fynd och undersökningar

Fornlämningen G1514:1 upptäcktes i samband med en arkeologisk utredning som utfördes av Rio Göteborg sommaren 2015 (von der Luft och Thorsberg 2015). Vid utredningen upptogs sex schakt med grävmaskin och fyra provgropar för hand (figur 3). I samtliga schakt fanns i det översta lagret rikligt med moderna fynd i form av tegel, porslin, glas och järnskrot. Möjligen härrör en del av fyllnadsmaterialet av rivningsmassor från det tidigare kustsanatoriet.

Inga anläggningar påträffades i schakten, men fynd i form av slagen flinta, kvarts och bergart påträffades i fyra av schakten (S1-4). I S3 och S4 framkom dock fynden uteslutande i omrörda lager. I S1 och S2 var det fyndförande lagret cirka 20-25 centimeter tjockt. I S1, som var det mest fyndrika, framkom bland annat en skafthålsyxa och en avslagsskrapa. Den västligaste delen av utredningsområdet var ej åtkomlig med grävmaskin och därför upptogs i detta område fyra provgropar. I två av dessa (Pg 3 och 4) påträffades ett par bitar slagen flinta och kvarts.

Fyndmaterialet från utredningen utgjordes av en skafthålsyxa av diabas (fragment), en avslagsskrapa A, en övrig kärna, ett avslag med inhak, 26 avslag, 35 bitar övrig slagen flinta, ett bergartsavslag och tre bitar övrig slagen kvarts. Skafthålsyxan, avslagsskrapan och delar av flintavfallet kunde genom sin sönderdelning dateras till senneolitikum-äldre bronsålder.

Syfte

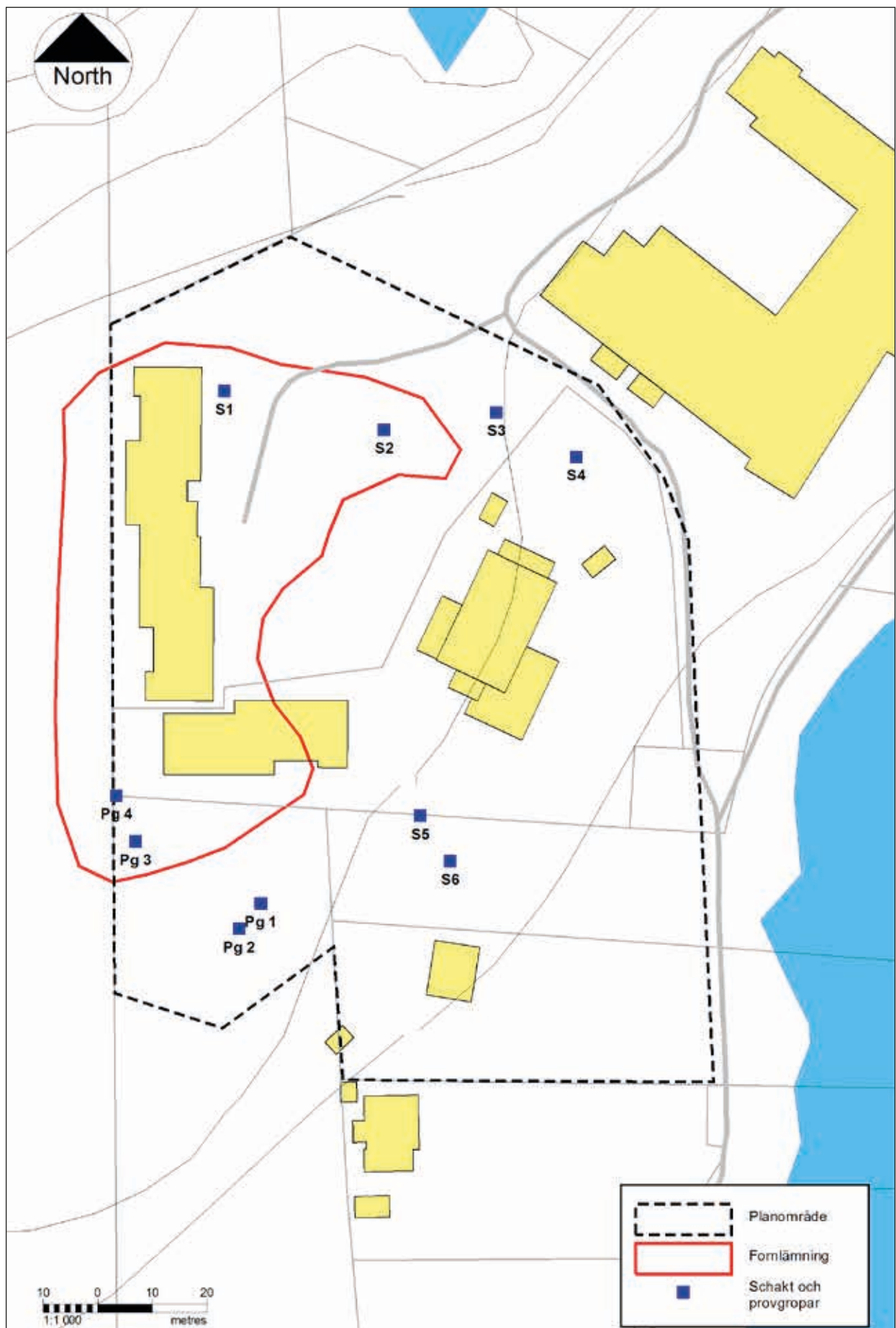
Förundersökningen syftade till att förse Länsstyrelsen med ett fördjupat kunskapsunderlag inför prövning av arbetsföretaget enligt 2 kap. 12 § KML. Efter förundersökningen skall fornlämningen vara avgränsad, så att det inte råder tvekan om den berörs eller inte berörs av planerad exploatering. Eftersom syftet med förundersökningen endast var att avgränsa fornlämningen har inga naturvetenskapliga analyser utförts. Målgrupper för undersökningen var i första hand företagare, Länsstyrelsen, andra myndigheter samt undersökare.

Metod

Inom förundersökningsområdet upptogs sexton schakt med en mindre grävmaskin. Dessa förlades med hänsyn till träd/stubbar, tidigare schakt och provgropar, i syfte att avgränsa den tidigare påträffade fornlämningen inom undersökningsområdet. Fyndförande kontexter genomgicks för hand och fynd insamlades utifrån iakttagen kontext. Schaktning och undersökning för hand avbröts när ett tillräckligt stort fyndmaterial påträffats i ostörda kontexter. Detta för att inte skada fornlämningen mer än nödvändigt. Upptagna grävningar dokumenterades i plan med RTK-GPS och lagerföljden beskrevs. Undersökningsområdet och skador på fornlämningen inom detsamma har även beskrivits och fotograferats. Det påträffade fyndmaterialet har sorterats med stöd av Sorteringsschema för flinta (Andersson et al. 1978).

Undersökningsresultat

Inom det aktuella undersökningsområdet anlades 16 schakt med grävmaskin (figur 4). Dessa upptogs strax utanför den tidigare registrerade fornlämning och in mot dess mitt. När flinta påträffades i ostörd kontext avbröts schaktningen. För att avgränsa fornlämningen upptogs tre schakt i den norra delen (S1-3),

Figur 3. Fornlämningens utbredning efter utredningen, med schakt och provgropar markerade. Skala 1:1000.

Figur 4. Fornlämningens utbredning efter den avgränsande förundersökningen, med schakt markerade. Skala 1:1000.

sju schakt i den östra delen (S4-10) och sex schakt i den södra delen (S11-16). I den västra delen avgränsas bopplatsen i nuläget av exploateringsytans omfattning och det är fullt tänkbart att fornlämningen fortsätter västerut. I den norra delen avgränsas fornlämningen delvis av en avschaktad kant och av ett område med storblockig morän (figur 5). I sydost finns även ett mindre bergsparti som utgör en naturlig avgränsning i denna riktning.

Slagen flinta påträffades i nio av de undersökta schakten (S1-3, 8-11, 13 och 16). I S11, 13 och 16 framkom enstaka flintor, huvudsakligen i matjorden eller i störda kontexter. De sju fyndtomma schakten (S4-7, 12, 14-15) var i stor omfattning störda av sentida aktiviteter (bilaga 1).

Figur 5. Område med storblockig morän som avgränsar fornlämningen norrut. Vy mot nordost.

Fynd

Vid den avgränsande förundersökningen påträffades ett mindre fyndmaterial i de undersökta enheterna (bilaga 2). Totalt insamlades 19 avslag och 29 bitar övrig slagen flinta i de undersökta schakten. Förutom detta framkom en fragmentarisk borrhspets i S9. Till skillnad från i princip all övrig insamlad flinta var denna svallad varför sambandet med de övriga fynden möjligen kan ifrågasättas. I övrigt finns inget i det här insamlade materialet som avviker från den tolkning som gjordes vid den arkeologiska utredningen. Flintan har sönderdelats under sent neolitikum eller bronsålder. Materialets litenhet ger inget underlag för mer långtgående tolkningar än så.

Tolkning

Flintmaterialet består med ett undantag av produktionsavfall (avslag och övrig slagen flinta). Undantaget utgörs av en avbruten borrhspets tillverkad av ett spånliknade avslag (funnen i S9). Denna går ej närmare att datera. I två av schakten är den sönderdelning som flintmaterialet representerar ej möjlig att datera (S9 och 16). I de övriga sju dateras flintavfallet till metalltid och hör därför rimligen samman med det material som påträffades vid utredningen (som daterats till senneolitikum/äldre bronsålder).

Resultat gentemot undersökningsplanen

Efter avslutad undersökning har fornlämningen avgränsats med schakt alternativt av topografiska företeelser åt norr, öster och söder. Fornlämningen har inte avgränsats utanför den aktuella fastigheten västerut och inte heller under befintliga byggnader inom undersökningsområdet.

Vetenskaplig och pedagogisk potential

Då den aktuella förundersökningen skedde i avgränsande syfte görs här ingen bedömning fornlämningens vetenskapliga och pedagogiska potential.

Antikvarisk bedömning

Efter avslutad förundersökning har fornlämningen fått en något mindre utbredning. I det fall byggnationsplanerna kvarstår inom den nu avgränsade ytan, anser Rio Göteborg att fornlämningen bör förundersökas.

Källor

Litteratur

Andersson, Stina (red)	1983	Styrsö från istid till nutid. Göteborgs Arkeologiska Museum.
Andersson, Stina; Rex
Svensson, Karin och Wigforss,
Johan	1978	Sorteringsschema för flinta. FYND-rapporter 1978. Göteborgs Arkeologiska Museum.
von der Luft, Magnus och
Thorsberg, Kalle	2015	Styrsö 2:214 m. fl., Styrsö socken, Göteborgs kommun. Arkeologisk utredning. Rapport 2015:8. Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ.

Bilagor

Bilaga 1 Schaktbeskrivningar

Alla måttangivelser är i meter

S1

2,0 x 1,50 x 0,25 meter, N-S.

0-0,25 Förna / matjord.

0,25- Sand.

Kommentar: Fynd av flinta (1 avslag och 2 övrig slagen flinta) i övergången mellan L1 och L2.

S2

3,0 x 1,50 x 0,30 meter, N-S.

0-0,10 Förna / matjord.

0,10- Stenig morän.

Kommentar: Fynd av slagen flinta i L2. Mot N storblockig morän omöjlig att undersöka med använd maskin.

S3

3,0 x 1,0 x 0,20 meter, N-S.

0-0,05 Förna.

0,05 - Storblockig morän.

Kommentar: Fynd av slagen flinta i L2, mest i södra delen av schaktet där blockigheten var som minst.

S4

2,50 x 1,0 x 0,25, Ö-V.

0-0,30 Grässvål / matjord.

0,30-1,50 Byggavfall (raseirngsmassor).

1,50- Berg.

Kommentar: Stratigrafin är helt förstörd. Inga fynd.

S5

2,0 x 1,0 x 0,40 meter, Ö-V.

0-0,05 Grässvål / matjord.

0,05-0,40 Byggavfall (raseringsmassor).

0,40- Berg.

Kommentar: Stratigrafin är helt förstörd. Inga fynd.

S6

1,50 x 1,0 x 0,30 meter, Ö-V.

0-0,05 Grässvål / matjord.

0,05-0,30 Byggavfall (raseringsmassor).

0,30- Berg.

Kommentar: Stratigrafin är helt förstörd. Inga fynd.

S7

2,0 x 1,0 x 0,70 meter, Ö-V.

0-0,20 Påförda massor.

0,20-0,40 Matjord.

0,40- Grusig sand / sand. Sandigheten ökar med tilltagande djup.

Kommentar: Inga fynd.

S8

3,0 x 1,0 x 0,25 meter, N-S.

0-0,10 Förna.

0,10-0,20 Matjord.

0,25- Sandig morän.

Kommentar: Fynd av slagen flinta i L3.

S9

3,0 x 1,0 x 0,75 meter, Ö-V.

0-0,20 Förna / matjord.

0,20-0,30 Morän.

0,30-0,75 Sandig stenig morän, i norra delen av schaktet stört ner till 0,75 meters djup.

Kommentar: Fynd av slagen flinta i L3.

S10

2,0 x 1,0 x 0,40 meter, Ö-V.

0-0,10 Förna.

0,10-0,30 Matjord / humös sand.

0,30- Berg i östra delen, sand i västra.

Kommentar: Fynd av slagen flinta i L 3.

S11

3,0 x 1,0 x 0,30 meter, N-S.

0-0,10 Grässvål / förna.

0,10-0,30 Påförda massor.

0,30-0,31 Sand.

0,31- Berg.

Kommentar: L3 är möjligen en rest av en i övrigt förstörd stratigrafi. Fynd av slagen flinta i L2 / L3, saknar kontext.

S12

3,0 x 1,0 x 0,25 meter, N-S.

0-0,25 Förna.

0,25- Berg.

Kommentar: Den djupa förnan beror på torvbildning. Inga fynd.

S13

3,0 x 1,0 x 0,30 meter, N-S.

0-0,10 Förna.

0,10- Småstenig morän.

Kommentar: Fåtaliga fynd av slagen sten i L2.

S14

2,0 x 1,0 x 0,50 meter, Ö-V.

0-0,10 Förna, i V sten eller berg.

0,10- Matjord, omrörda massor.

Kommentar: Inga fynd.

S15

2,0 x 1,0 x 0,30 meter, N-S.

0-0,10 Förna.

0,10 - Stenig morän.

Kommentar: Inga fynd.

S16

2,0 x 1,0 x 0,50 meter, Ö-V.

0-0,10 Förna.

0,10-0,50 Stenig, sandig morän.

0,50- Berg.

Kommentar: Inga fynd.

Bilaga 2 - Fyndlista

Fynd	Kontext	Sakord	Material	Antal
1	S1	Avslag	Flinta	2
2	S1	Övrig slagen flinta	Flinta	1
3	S2	Avslag	Flinta	1
4	S2	Övrig slagen flinta	Flinta	4
5	S3	Avslag	Flinta	2
6	S3	Övrig slagen flinta	Flinta	8
7	S8	Avslag	Flinta	7
8	S8	Övrig slagen flinta	Flinta	2
9	S9	Borrspets	Flinta	1
10	S9	Avslag	Flinta	2
11	S9	Övrig slagen flinta	Flinta	3
12	S10	Avslag	Flinta	1
13	S10	Övrigslagen flinta	Flinta	6
14	S11	Avslag	Flinta	2
15	S11	Övrig slagen flinta	Flinta	4
16	S13	Avslag	Flinta	2
17	S16	Övrig slagen flinta	Flinta	1

